

Lwowska Narodowa Naukowa Biblioteka Ukrainy im. W. Stefanyka.

Odział Rękopisów

Zespół (fond) 9

ZBIÓR RĘKOPISÓW RÓŻNEJ PROWENIENCJI

112. Stronnictwo Narodowo–demokratycznego. Projekt statutu Stronnictwa.
1905,1907., k.9. (druk). j.pol

STRONY NIEZAPISANE NIE ZOSTAŁY ZDIGITALIZOWANE

Stowowictwo Demokratyczno-Narodowe

*zasady organizacji z r. 1905,
wznowione w r. 1907*

Druki

Львівська бібліотека
АН УРСР

ВІДДІЛ РУКОПИСІВ

О/Н № 112

О/Н-112 Демократично-народна партія
/Strennietwo demokratyczno-narodowe/

Проект статуту партії

1905, 1907

м. пол.

8 арк.
друк.

Stronniectwo Demokratyczno-narodowe.

Stymczasowe zasady organizacji.

Zasady organizacji 1905r., uzupełnione 1907r.

I

Prezydium, Komitet
główny: Wykonawczy S.N.B.

Scyplik

Zasady organizacyi

Stronnictwa demokratyczno-narodowego

uchwalone przez II. Zjazd zwyczajny w dniu 9 grudnia 1905 r. — a uzupełnione przez nadzwyczajny zjazd w dniu 30 listopada 1907 roku.

§. 1. Członkiem Stronnictwa demokratyczno-narodowego może być każdy Polak, który formalnie oświadczy, że 1) godzi się na program stronnictwa; 2) będzie stosował się ściśle w swej działalności publicznej do wskazań taktycznych zarządu stronnictwa; 3) obowiązuje się płacić na cele stronnictwa stałą wkładkę roczną i zostanie przyjętym przez Komitet miejscowy, lub w braku jego przez męża zaufania.

Wysokość wkładki oznacza doroczny Zjazd Stronnictwa.

Członek Stronnictwa może tylko za zezwoleniem Komitetu głównego należeć do innych organizacyi politycznych.

§. 2. Organizacya Stronnictwa demokratyczno-narodowego opiera się na 1) mężach

zaufania, 2) delegatach komisji organizacyjnej, oraz 3) Kołach.

Meżowie zaufania są: *a)* powiatowi i *b)* gminni. Powiatowych meżów zaufania mianuje Komitet główny, gminnych Komitet powiatowy w porozumieniu z Komitetem wykonawczym, lub Komitet wykonawczy stronnictwa w porozumieniu z powiatowym meżem zaufania, względnie swym delegatem.

Delegatów Komisji organizacyjnej mianuje Komitet wykonawczy na wniosek komisji organizacyjnej w porozumieniu z Komitetami powiatowymi.

§ 3. Zadaniem meżów zaufania jest przede wszystkim: jednanie nowych członków stronnictwa i w miarę wzrostu ich liczby tworzenie kół i komitetów; prowadzenie agitacji w duchu programu stronnictwa; zdawanie sprawy Komitetowi głównemu ze swych czynności i w ogóle z biegu życia publicznego w powierzonym meżowi zaufania okręgu; wykonywanie szczególnych poleceń Komitetu głównego i ściąganie wkładek.

Zadaniem delegatów Komisji organizacyjnej jest wykonywanie wszystkich w za-

2

kres prac organizacyjnych i agitacyjnych stronnictwa wchodzących zleceń Komisji organizacyjnej.

§ 4. Jednostką terytoryalną organizacji jest powiat polityczny.

§ 5. Jeżeli liczba członków w powiecie dojdzie do 20, powinni oni wybrać na ogólnym zebraniu członków Komitet powiatowy, złożony z 3 do 9 osób, w którego skład wchodzić muszą, o ile nie są wybrani, mężowie zaufania, z których jednego Komitet główny mianuje swym komisarzem. Komisarz ma prawo w wypadkach ważnych (zasadniczych) odwołać się do Komitetu głównego S. D. N., wstrzymując temsamem uchwałę do czasu rozstrzygnięcia przez Komitet główny, najdalej jednak do dni 8.

O ile w powiecie znajduje się więcej nad 5 Kół miejscowych, komitet powiatowy wybierany jest przez powiatowe Zgromadzenie, złożone z delegatów Kół miejscowych, wybieranych w stosunku jednego na każdych 10 członków Koła, oraz mężów zaufania powiatowych i gminnych. Powiatowe Zgromadzenie zwołuje i przewodniczy mu Komitet powiatowy.

Powiatowe Zgromadzenie zbiera się przy-

najmniej 4 razy do roku i rozpatruje nadesłane mu przez Komitet wykonawczy do zaopiniowania kwestye oraz wszystkie przedłożone mu przez Komitet powiatowy sprawy, w pierwszym rzędzie sprawy działalności Stronnictwa w powiecie.

§ 6. Corocznie ustępuje z Komitetu (w pierwszych latach przez losowanie, następnie z kolei) $\frac{1}{3}$ członków. Wylosowani mogą być ponownie wybrani.

§ 7. We Lwowie i Krakowie powinny być utworzone odrębne Komitety miejskie, na tych zasadach i z tym samym zakresem działania, co Komitety powiatowe.

§ 8. W każdej miejscowości, gdzie znajduje się większa liczba członków, stanowią oni Koło demokratyczno-narodowe. Jeżeli liczba członków Koła przewyższa 10, mogą oni wybrać Komitet miejscowy stronnictwa demokratyczno - narodowego, złożony z 3 członków, a podległy Komitetowi powiatowemu.

Liczniesze Koła miejscowe mogą się dzielić na mniejsze grupy, podlegające Komitetowi miejscowemu.

§ 9. Każde Koło może być jawnem lub

poufnem i przeprowadza swoją organizację stosownie do potrzeb i warunków miejscowych.

§ 10. Zadaniem Komitetów powiatowych, miejskich i miejscowych, oraz Kół demokratyczno - narodowych jest wogóle urzeczywistnianie programu stronnictwa na gruncie miejscowym:

a) czynną i planową pracą w ciałach samorządu lokalnego;

b) zgodną z duchem programu działalnością w istniejących już towarzystwach, a mianowicie: Kółkach rolniczych, bursach włościańskich, kasach Raiffeisenowskich, kołach Tow. Szkoły ludowej, gniazdach sokolich, Gwiazdach, ochotniczych strażach ogniowych i t. p.;

c) zakładanie nowych towarzystw, instytucyj, komitetów i t. p., o ile cele organizacyi wymagać tego będą;

d) oddziaływanie na opinię wszelkiemi dostępnymi drogami (prasa, wiece, odczyty, przemówienia, propaganda osobista);

e) popieranie prasy demokratyczno - narodowej i odpowiednich wydawnictw;

f) prowadzenie akcji wyborczej do ciał autonomicznych, Sejmu i Rady państwa;

g) wogóle podawanie inicjatywy w kierunku swych dążeń i przeprowadzenie ich siłami zorganizowanemi.

§ 11. Delegaci Komitetów powiatowych i miejskich, oraz mężowie zaufania zbierają się co rok na zwyczajny zjazd stronnictwa.

Każdy komitet powiatowy i miejski wybiera jednego delegata: jeżeli liczba członków w danym okręgu przewyższa 50, wybiera dwóch, a na każde dalsze pięćdziesiąt członków — jednego.

§ 12. Zjazd załatwia wszystkie sprawy, związane z dalszym rozwojem i sprawnym działaniem stronnictwa; uzupełnia program i o ile się pokaże potrzeba, organizację stronnictwa; wybiera zarząd stronnictwa pod nazwą Komitetu głównego i daje mu ogólną dyrektywę polityczną, zgodnie z którą Komitet główny samodzielnie czynności swe ma wykonywać; wysłuchuje sprawozdania i przeprowadza dyskusję nad niem.

§ 13. W zjeździe oprócz delegatów, względnie mężów zaufania, biorą udział członkowie Komitetu głównego, redaktorowie pism demokratyczno-narodowych i posłowie de-

mokratyczno-narodowi, o ile nie są delegatami, z głosem stanowczym.

§ 14. Komitet główny ma prawo powoływać na zjazd, w liczbie jednak najwyżej 20, w charakterze mężów zaufania, członków stronnictwa, nie będących delegatami.

§ 15. W wypadkach nagłych i ważnych, wymagających szybkiego i solidarnego działania całego stronnictwa, Komitet główny zwołać może zjazd nadzwyczajny.

§ 16. Zjazd wybiera na lat 3 Komitet główny stronnictwa, złożony z 15 osób, z których przynajmniej 8 powinno mieszkać we Lwowie, jako siedzibie Komitetu głównego. Komitet główny może sam uzupełnić się, nie więcej jednak jak o 3 członków i nie na czas dłuższy jak do najbliższego zjazdu; ponowne powołanie ich zależy od decyzji zjazdu.

W skład Komitetu głównego wchodzi z urzędu prezesowie grup poselskich stronnictwa — parlamentarnej i sejmowej.

§ 17. Komitet główny:

a) sprawuje naczelną władzę organizacyjną i administracyjną,

b) prowadzi politykę zgodnie z dyrektywą zjazdu delegatów,

c) czuwa nad jednolitością ogólnego kierunku w S. D. N.,

d) wydaje w imieniu całego stronnictwa odezwy i komunikaty,

e) kontroluje prasę,

f) preliminuje budżet stronnictwa,

g) zdaje sprawę z działalności i funduszów,

h) prowadzi biuro pod nadzorem prezydium, które załatwia wszelkie czynności Komitetu głównego,

i) utrzymuje związek z organizacjami prowincjonalnymi,

k) sprawuje ogólne kierownictwo akcji wyborczej i zatwierdza kandydatów na posłów sejmowych, jakoteż do parlamentu,

l) orzeka o wyłączeniu ze stronnictwa członków, większością $\frac{2}{3}$ głosów obecnych i to orzeczenie swoje, należycie uzasadnione, dorecza wyłączonemu, któremu służy prawo odwołania się do zjazdu.

§ 18. Co rok ustępuje $\frac{1}{3}$ część członków Komitetu głównego, których w dwóch pierwszych latach wskaże los, w następnych kolej; ustępujący mogą być jednak ponownie wybrani.

§ 19. W obradach Komitetu głównego

5

mają prawo brać udział z prawem głosu doradczego wszyscy do stronnictwa należący posłowie do Sejmu i Rady państwa, chociażby nie byli przez zjazd wybrani, oraz redaktorowie pism, uznanych przez Komitet główny za organy stronnictwa.

Muszą oni być zawiadamiani o każdym posiedzeniu Komitetu głównego.

§ 20. Naczelnem kierownictwem Stronnictwa jest Prezydyum Stronnictwa, składające się z prezesa, jednego wiceprezesa, sekretarza i skarbnika, których wybiera ze swego łona Komitet główny, oraz z prezesów grup poselskich Stronnictwa w parlamencie i Sejmie.

§ 21. Członkowie Komitetu głównego zamieszkali we Lwowie, oraz będący w stanie dojeżdżać stale do Lwowa, stanowią Komitet wykonawczy, zbiegający się z reguły co tydzień dla przeprowadzenia spraw przez Komitet główny im poleconych.

Komitet wykonawczy wybiera z pośród swego łona Komisję organizacyjną, złożoną z 5 członków. Komisya organizacyjna kooptuje jednego członka z pośród posłów parlamentarnych dla porozumiewania się z grupą poselską w sprawach bieżącej or-

ganizacyjnej roboty. Komisji organizacyjnej przewodniczy z urzędu wiceprezes Stronnictwa, wybrany przez Komitet główny.

§ 22. Organizacja wyborcza stronnictwa opiera się na Komitetach powiatowych i miejskich oraz miejscowych.

§ 23. Dla celów organizacyi wyborczej może Komitet główny tworzyć na czas wyborów Komitety wyborcze okręgowe, złożone z delegatów powiatowych i miejskich, z zakresem działania, obejmującym większe okręgi wyborcze.

§ 24. W miarę rozwoju stronnictwa organizacja okręgowa może się przekształcić w stałą, z komitetami okręgowymi, corocznymi zjazdami delegatów każdego okręgu i t. p.

6

Tymczasowe zasady

organizacji Stronnictwa demokratyczno-narodowego.

§ 1. Członkiem stronnictwa demokratyczno-narodowego jest każdy Polak, który formalnie oświadczy, że 1) godzi się na program stronnictwa; 2) będzie stosował się ściśle w swej działalności publicznej do wskazań taktycznych zarządu stronnictwa; 3) obowiązuje się płacić na cele stronnictwa stałą wkładkę roczną.

Stała wkładka roczna wynosi 10% podatku osobisto-dochodowego, najmniej jednak 1 Kor.

§ 2. Organizacja Stronnictwa demokratyczno-narodowego opiera się na mężach zaufania, których mianuje zarząd stronnictwa. Takich mężów zaufania powinno mieć stronnictwo w każdym powiecie sądowym, na początek zaś przynajmniej po jednym w każdym powiecie politycznym i w każdym większym mieście.

§ 3. Zadaniem mężów zaufania jest przede wszystkim: jednanie nowych członków stronnictwa i w miarę wzrostu ich liczby tworzenie Kół i Komitetów; prowadzenie agitacji w duchu programu stronnictwa; zdawanie sprawy zarządowi ze swych czynności i wogóle z biegu życia publicznego w powierzonym mężowi zaufania okręgu; wykonywanie szczególnych poleceń zarządu i ściąganie wkładek.

§ 4. Jednostką terytoryalną organizacji jest powiat polityczny.

§ 5. Jeżeli liczba członków w powiecie dojdzie do 20, powinni oni wybrać na ogólnym zebraniu członków Komitet po-

wiatowy, złożony z 3, 6 lub 9 osób, w którego skład wchodzić muszą mężowie zaufania.

§ 6. Corocznie ustępuje z Komitetu (w pierwszych latach przez losowanie, następnie z kolei) $\frac{1}{3}$ członków, którzy mogą być ponownie wybrani na ogólnym zebraniu członków, które powinno się odbywać w każdym powiecie przynajmniej raz w roku.

§ 7. W miastach większych, które same lub wspólnie z innymi tworzą samodzielne okręgi wyborcze, powinny być utworzone odrębne Komitety miejskie, na tych zasadach i z tym samym zakresem działania, co komitety powiatowe.

§ 8. Dla narady nad sprawami publicznymi i w celu solidarnego działania, Komitety powiatowe i miejskie powinny porozumiewać się ze sobą i w miarę potrzeby urządzać wspólne posiedzenia.

§ 9. W każdej miejscowości, gdzie znajduje się większa liczba członków, tworzą oni Koło demokratyczno-narodowe. Jeżeli liczba członków Koła przewyższa 10, mogą oni wybrać Komitet miejscowy stronnictwa demokratyczno-narodowego, złożony z 3 członków, a podległy Komitetowi powiatowemu.

Liczniesze Koła miejscowe mogą dzielić się na mniejsze grupy (n. p. podług zawodów), podlegające Komitetowi miejscowemu.

§ 10. Każde Koło zresztą może być jawnym lub poufnym i przeprowadza swoją organizację stosownie do potrzeb i warunków miejscowych.

§ 11. Zadaniem Komitetów powiatowych, miejskich i miejscowych, oraz Kół demokratyczno-narodowych jest wogóle urzeczywistnianie programu stronnictwa na gruncie miejscowym przez:

a) czynną i planową pracę w istniejących stowarzyszeniach o celach, pokrewnych dążeniom stronnictwa i prowadzenie ich w kierunku wskazanym;

b) zakładanie wśród ludu polskiego oddziałów istniejących już towarzystw a mianowicie: Kółek rolniczych, kas Raiffeisnowskich, Kół Tow. Szkoły ludowej, gniazd sokolich, Gwiazd, ochotniczych straży ogniowych i t. p.;

c) zakładanie nowych towarzystw, instytucyj, komitetów itp., o ile cele organizacji wymagać tego będą;

- d) oddziaływanie na opinię wszelkimi dostępnymi drogami (prasa, wiece, odczyty, przemówienia, propaganda osobista);
- e) popieranie prasy demokratyczno-narodowej i odpowiednich wydawnictw;
- f) kierowanie akcją wyborczą do ciał autonomicznych, Sejmu i Rady państwa;
- g) wogóle podawanie inicjatywy w kierunku swych dążeń i przeprowadzanie ich siłami zorganizowanymi.

§ 12. Delegaci Komitetów powiatowych i miejskich, względnie mężowie zaufania z tych powiatów, w których organizacja nie została jeszcze przeprowadzoną, zbierają się przynajmniej co dwa lata na zwyczajny zjazd stronnictwa.

Każdy Komitet powiatowy i miejski wybiera jednego delegata: jeżeli liczba członków w danym okręgu przewyższa 50, wybiera dwóch, a na każde dalsze pięćdziesiąt członków jednego.

§ 13. Zjazd załatwia wszystkie sprawy, związane z dalszym rozwojem i sprawnym działaniem stronnictwa; uzupełnia program i o ile się pokaże potrzeba, organizację stronnictwa; wybiera zarząd stronnictwa pod nazwą Komitetu głównego i daje mu ogólną dyrektywę polityczną, zgodnie z którą Komitet główny samodzielnie czynności swe ma wykonywać; wysłuchuje sprawozdania i przeprowadza dyskusję nad niem.

§ 14. Pierwszy zjazd zwyczajny odbędzie się w ciągu roku 1905 we Lwowie i uchwali w ostatecznej redakcyi program i organizację stronnictwa.

§ 15. W zjeździe oprócz delegatów, względnie mężów zaufania, biorą udział redaktorowie pism demokratyczno-narodowych przez Komitet główny powołani.

§ 16. Komitet główny ma prawo powoływać na zjazd, w liczbie jednak najwyżej 10, w charakterze mężów zaufania, członków stronnictwa nie będących delegatami, ze względu na ich zasługi obywatelskie lub kompetencję w poszczególnych sprawach, będących przedmiotem obrad.

§ 17. W wypadkach nagłych i ważnych, wymagających szybkiego i solidarnego działania całego stronnictwa, Komitet główny zwołać może zjazd nadzwyczajny.

§ 18. Zjazd wybiera na lat 6 Komitet główny stron-

nictwa, złożony z 15 osób, z których przynajmniej 8 powinno mieszkać we Lwowie, jako siedzibie Komitetu głównego.

§ 19. Kompetencję i organizację Komitetu głównego określi szczegółowo pierwszy zjazd.

Do czasu zwołania zjazdu, czynności Komitetu głównego wykonywa tymczasowo komisja programowa i organizacyjna, wybrana na zjeździe przedwstępnym w dniu 17. stycznia 1904, z prawem powoływania do swego składu nowych członków.

§ 20. Co dwa lata ustępuje $\frac{1}{3}$ część członków Komitetu głównego, których w dwóch pierwszych dwuleciach wskaże los, w następnych kolej; ustępujący mogą być jednak ponownie wybrani.

§ 21. W obradach Komitetu głównego mają prawo brać udział wszyscy do stronnictwa należący posłowie do Sejmu i Rady państwa, chociażby nie byli przez zjazd wybrani.

§ 22. Organizacja wyborcza stronnictwa opiera się na Komitetach powiatowych i miejskich oraz miejscowych.

§ 23. Dla celów organizacji wyborczej mogą być tworzone na czas wyborów Komitety wyborcze okręgowe, złożone z delegatów powiatowych i miejskich, z zakresem działania, obejmującym większe okręgi wyborcze, n. p. okręgi III., IV. i V. kuryi przy wyborach do Rady państwa i t. p.

§ 24. W miarę rozwoju stronnictwa organizacja okręgowa może się przekształcić w stałą, z komitetami okręgowymi, rocznymi zjazdami delegatów każdego okręgu i t. p.

8

Stronnictwo demokratyczno-narodowe.

Oświadczenie.

Oświadczam niniejszem, że przystępuję jako członek do Stronnictwa demokratyczno-narodowego, przyjmuję jego program i zasady organizacji i zobowiązuję się płacić na cele stronnictwa roczną wkładkę w kwocie koron.

..... dnia 190... r.

N. B. Wkładka członka wynosi rocznie 10% podatku osobisto-dochodowego, najmniej jednak 1 kor.

Manufacture of cork

1800

Wm. J. ...